

RIIGIKANTSELEI

Kaitseministeerium

Meie: 24.09.2026
nr 7-2/26-01749-2

Kaitseministri määruse „Kaitseplaneerimise infosüsteemi põhimäärus“ kooskõlastamine

Austatud minister

Kaitseministeerium on Riigikantseleile kooskõlastamiseks esitanud kaitseministri määruse „Kaitseplaneerimise infosüsteemi põhimäärus“ eelnõu. Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel.

Sisulised märkused

1. Eelnõu § 2 lg 1 – normi p 1 sätestab, et infosüsteemi pidamise eesmärk on mh tagada riigikaitse ja riigikaitseliste võimete planeerimiseks vajalike andmete kättesaadavus ja terviklikkus. Kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse (KORKS) § 2 lg 1 defineerib riigikaitse: Riigikaitse on Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatuse, tema maa-ala, territoriaalmere ja õhuruumi lahutamatu ja jagamatu terviklikkuse ning julgeoleku ja põhiseadusliku korra kindlustamine, tagades seejuures elanikkonnakaitse ja ühiskonna toimimise.

See tähendab, et riigikaitse ei ole kitsas ülesanne Kaitseministeeriumi valitsemisalas, vaid oluliselt laiem ja seega hõlmab eelnõu § 2 lg 1 p 1 rohkemat, kui eelnõu koostajad tõenäoliselt eelnõu ette valmistades silmas pidasid. Seda toetab KORKS seletuskirjas (lk 307 ja 308) märgitu: „Paragrahviga 134 luuakse uus Kaitseministeeriumi valitsemisala infosüsteem.“ ja Kaitseplaneerimise infosüsteem on piiratud juurdepääsuga andmekogu, et tagada ministeeriumile ja tema allasutustele ühine planeerimisalane platvorm.“

Palume normi täpsustada, et kaitseplaneerimise infosüsteemi (KAPLIS) pidamise eesmärgist selguks seos just Kaitseministeeriumi valitsemisala puudutavate ülesannetega. See tähendab eelnõu muutmist selliselt, et eesmärk ei ole laia riigikaitsega seotud tegevused, vaid konkreetselt Kaitseministeeriumi valitsemisalas riigi sõjalise kaitsmise raames läbiviidavate tegevuste planeerimine ja muud sellega seotud tegevused.

Lisaks sätestab normi p 2, et infosüsteemi eesmärk on mh võimaldada riigikaitseliste ressursside, sh inimressursi, planeerimist. Eelnõu seletuskirjas ei selgu, kas ja kuidas on see norm seotud KORKS § 135 lg 3 alusel kehtestatava tsiviiltoetuse registriga, milles peetakse samuti arvestus riigikaitseks vajaliku ressurssi, sh ametikohtade, üle ning maksumaksete

seaduse (MKS) § 17 lg 2 alusel kehtestatud maksukohustuslaste registri alamregistri töötamise registriga.

Palume seletuskirjas nimetatud registrite omavaheline seos välja tuua ja selgitada, kas nimetatud registrites töödeldakse samu andmeid ja kui see nii on, siis märkida ka selle põhjus ja vajadus.

2. Eelnõu § 10 – sätestab isikuandmete andmestiku regulatsiooni, kus nimetatakse andmed, mida andmestik sisaldab (isiku üldandmed, hariduse ja töökogemuse andmed ning kaitseväekohustuslase tervisenõuetele vastavuse andmed, et hinnata isiku sobivust planeeritud sõjaaja ametikohale või ülesandele).

KORKS § 136 lg 3 alusel kehtestatakse mobilisatsiooniregistri põhimäärus. Selle eelnõu § 4 lg 3 sätestab isikuandmed (kokku 22 punkti).

Palume seletuskirjas selgitada, kas ja kuidas erineb käesolev infosüsteem selles osas mobilisatsiooniregistrist ning kaitseväeteenistuse seaduse (KVTS) § 11 lg 2 alusel kehtestatud kaitseväekohustuslaste registrist ning mis põhjusel erinevates registrites on samad andmed.

Soovitame esitada erinevate omavahel seotud registrite ja infosüsteemide võrdlus eelnõu seletuskirjas tabelina.

3. Eelnõu § 11 – sätestab andmeid sisaldava andmestiku, mis on vajalikud mh riigikaitse juhtimiseks ja planeerimisprotsesside läbiviimiseks.

KORKS § 36 lg 2 kohaselt on alati kriisiolukorra juht peaminister, seaduse või riigi kriisiplaaniga määratakse kriisiolukorra lahendamise eest vastutav asutus (KORKS § 36 lg 5).

KAPLIS vastutav töötaja on Kaitseministeerium, volitatud töötajad on Kaitsevägi, Kaitseliit, Kaitseressursside Amet, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Välisluureamet (eelnõu § 7 lg 1).

Eelnõu seletuskiri selgitab, et „Andmestik hõlmab muu hulgas andmeid rahu- ja sõjaaja võimete, võimearenduse, võimeprojektide, riigikaitse arengukava eesmärkide, otsustuspakettide, arengukavade meetmete ning nende elluviimise seire kohta. Samuti sisaldab andmestik andmeid üksuste lahingvalmiduse, protsesside, struktuuride, vastutajate, koostööstuste ja mõjuanalüüside kohta.“ ja „Näiteks saab infosüsteemis hinnata, milline mõju on konkreetse hanke, taristuobjekti või personaliressursi muudatusel riigikaitse arengukavas kavandatud võime saavutamisele.“ – seletuskirjas puudub teave selle kohta, kuidas andmestiku kaudu loodud tervikvaade jõuab erinevate vastutavate isikuteni, sh peaministrini, ja kriisiolukorda, sh riigikaitse kriisiolukorda, lahendavate asutusteni nagu nt Politsei ja Piirivalveamet, Kaitsepolitseiamet või näiteks mereolukorrateadlikkuse loomise ja tagamise võime puhul Kliimaministeeriumini ning Justiits- ja Digiministeeriumini, kes on elutähtsat teenust korraldavad asutused merealuse taristu osas (nt Estlinkid ja sidekaablid).

Palume seletuskirja täiendada.

4. Eelnõu § 11 p 4 – sätestab, et andmestik koosneb mh riigikaitse arengukava (RKAK) elluviimise andmetest ja selleks vajalike ressursside planeerimise infost.

RKAK on laia riigikaitse arengukava, mitte valdkondlik arengukava, ning seetõttu peab see andmestik olema juurdepääsetav ja kasutatav kõikidele ministeeriumidele ja asjakohastele allasutustele, mitte ainult eelnõu § 7 lg-s 1 nimetatutele.

Palume seletuskirjas selgitada, kuidas on eelnõu koostajad arvestanud normi sisustamisel laia riigikaitsega ning kuidas teised laia riigikaitse eest vastutavad osapooled kõnealust andmestikku kasutada saaksid. Vajadusel täiendada eelnõu asjakohaste normidega, mis sätestavad teiste osapoolte õigused ja võimalused andmestiku kasutamiseks.

5. Eelnõu § 12 – sätestab, et ressursiandmete andmestikus peetakse arvestust riigikaitseks vajaliku vara, hangete ja eelarve üle.

Juhime tähelepanu, et riigikaitse ja sõjaline kaitse ei ole sünonüümid – sõjaline kaitse on osa laia riigikaitsest. Seetõttu ei ole selge, millise vara, hangete ja eelarve üle arvestust peetakse. Kui arvestuse pidamine on seotud sõjalise kaitsega, siis peab see normist nähtuma.

Palume eelnõu täpsustada.

6. Eelnõu § 14 p 3 – sätestab, et KAPLIS võib talle pandud ülesannete täitmiseks saata andmeid teistesse rahvusvahelistesse, riigi või kohaliku omavalitsuse andmekogudesse turvaliste kanalite kaudu, sealhulgas saata tsiviiltoetuse registrisse riigikaitse arengukavast tulenevaid ja riigikaitse planeerimiseks vajalikke tellimusi.

Juhime tähelepanu, et tsiviiltoetuste registri põhimääruse eelnõus puudub norm, mis nimetab riigikaitse arengukavast tulenevaid ja riigikaitse planeerimiseks vajalikke tellimusi. Seega ei ole kaks põhimäärust omavahel kooskõlas ning ka tsiviiltoetuste registri põhimääruses peavad sellised andmed olema nimetatud.

Lisaks palume seletuskirjas avada, mis on turvalised andmevahetuskanalid.

Palume kahte eelnõu võrrelda ja teha vajalikud täiendused.

Muud tähelepanekud

1. Eelnõu § 1 – kuna normi pealkirjas on nimetus esitatud esimesena ja asutamine teisena, siis peab lõikes 1 reguleerima nimetust ja lõikes 2 asutamist.

2. Eelnõu § 3 lg 2 ja § 22 lg 2 viitavad riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadusele. Sõjalise kaitse planeerimisega seotud võimed võivad olla seotud salastatud välisteabega.

Teeme ettepaneku eelnõus ja seletuskirjas eraldi välja tuua, mis tasemel salastatud teavet infosüsteemis töödeldakse ning milliseid meetmed rakendatakse, et tagada nii riigisaladuse kui ka salastatud välisteabe tõhus kaitse.

3. Eelnõu § 19 lg 2 – norm sätestab, et logikirje peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid: toimingut teinud kasutaja ees- ja perekonnanimi, toimingut tegemise täpne kuupäev ja kellaaeg, toimingut liiki ja sisu.

Ebaselgeks jääb, mis eesmärk on sõnal „vähemalt“ – kui rohkem andmeid ei ole vaja, kui kolmes punktis nimetatud andmed, siis on sõna „vähemalt“ tarbetu ja tuleb eelnõust välja jätta.

Kui aga on rohkem andmeid vaja, siis tuleb need nimetada. Kui neid nimetada ei ole võimalik, siis esitada põhjendus, miks neid ei saa nimetada ja seletuskirjas tuua näiteid, millised andmed need võiksid olla.

4. Eelnõu § 20 lg 1 p-d 1 ja 2 – norm kordab KORKS § 137 lõiget 5, määruse eelnõus piisab viitest KORKS § 137 lõikele 5.

Lisaks: lg 1 sissejuhatavas lauseosas on „pärast isiku kaitsevääkohustuse lõppemist või surma“ ja seletuskirjas viidatakse säilitamistähtaegade osas KORKS § 137 lg-le 5 ning samuti märgitakse, et „Punkti 1 kohaselt säilitatakse isikut tuvastavaid andmeid ning andmeid isiku kaitsevääteenistuse käigu kohta kuni 50 aastat. Pikem säilitamistähtaeg on põhjendatud vajadusega tagada andmete kasutatavus riigikaitseliste ülesannete täitmisel, võimaldada vajaduse korral kontrollida isiku kaitsevääteenistusega seotud asjaolusid ning säilitada riigikaitseliselt oluline ajalooline teave. Samuti võimaldab see lahendada võimalikke hilisemaid õiguslikke küsimusi, mis võivad olla seotud isiku teenistuskäiguga.“

Palume eelnõu seletuskirjas avada, miks on pärast isiku surma vaja andmeid säilitada kuni 50 aastat – pärast isiku surma ei saa ta täita riigikaitselisi ülesandeid.

Mis põhjusel on vaja kontrollida surnud isiku kaitsevääteenistusega seotud asjaolusid ning kas ja kuidas on see ajalooliselt oluline teave (palume tuua näiteid ajalooliselt olulise teabe kohta). Samuti tekib küsimus, millised õiguslikud küsimused võivad nt 35 aastat pärast isiku surma olla seotud tema teenistuskäiguga.

Veelgi enam – mis põhjusel peavad sellised andmed olema säilitatud infosüsteemis, mille eesmärk on võimete, ressursside, tegevuste ja protsesside planeerimine ja hindamine ning olla andmebaasiks riigikaitseliste otsuste ettevalmistamiseks ja ohuhinnangute analüüsiks. Palume hinnata, kas KAPLIS on see infosüsteem, kuhu sisuliselt sobib ajaloolise teabe säilitamine või on selleks sobivam mõni muu valdkondlik infosüsteem.

Palume seletuskirja selgitustega täiendada ja valdkondlikke infosüsteeme analüüsides leida selliste andmete säilitamiseks sisuliselt sobiv infosüsteem.

5. Seletuskirja 8. osa ja määruse preambulis esitatud KORKS normid on erinevad. Palume parandada ja esitada õige volitusnorm.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Keit Kasemets

Riigisekretär